ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΕΝΑΣ ΠΡΟΒΗΓΚΙΑΝΟΣ ΘΡΥΛΟΣ

Ἡ γέφυρα τοῦ Γκὰρ μὲ τὴν τριπλῆ σειρὰ τῶν ἀψίδων της, θεωρεῖται ὡς μιὰ ἀπὸ τὶς ὡραιότερες γέφυρες τοῦ κόσμου. Λένε μάλιστα γι' αὐτὴ ὅτι ὁ διάβολος τὴν ἔχτισε μέσα σὲ μιὰ νύχτα. Νὰ, τί λέει ἡ ἱστορία σχετικῶς :

Πᾶνε πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ οἱ κάτοικοι τῶν περιχώρων τοῦ ποταμοῦ Γκορντὸν ἀποφάσισαν νὰ χτίσουν μιὰ γέφυρα γιὰ νὰ εὐκολύνουν τὴ συγκοινωνία. Μὰ ὁ ἀρχιμηχανικὸς ποὺ ἀνάλαβε τὴ δουλειὰ δὲ μποροῦσε νὰ τὴν τελειώσῃ. Μόλις τὴ στήλωνε μέσ' στὸ ποτάμι, τὸ ποτάμι πλημμυροῦσε καὶ νάτην κάτω ἡ γέφυρα. Ἕνα βράδυ ποὺ καθόταν στὴν ὄχθη μόνος καὶ θλιμμένος καὶ κοίταζε τὸ ἔργο του ποὺ εἶχε σωριάσει κάτω ἡ ὁρμὴ τοῦ ποταμιοῦ, δὲ βαστήχτηκε πιὰ καὶ φώναξε μ' ἀπελπισία :

— Πέντε φορὲς τώρα ἔχω στήσει τὴ γέφυρα καὶ τὶς πέντε φορὲς τὴν εἶδα σωριασμένη κάτω... Ὁ θεός, φαίνεται, μ' ἔχει καταραστῆ... Τότε ἂς μὲ βοηθήσῃ ὁ διάβολος !...

Δὲν εἶχε καλὰ-καλὰ τελειώσει τὸ λόγο του κι' ὁ Ὀξαποδῶ παρουσιάστηκε μπροστά του.

— Ἂν θέλῃς, τοῦ εἶπε, θὰ σοῦ χτίσω ἐγὼ τὴ γέφυρά σου, ἡ ὁποία θὰ βρίσκεται ἀρθῆ ὡς τὴ συντέλεια τοῦ κόσμου.

— Πῶς δὲν τὸ θέλω τοῦ ἀπάντησε ὁ μηχανικός. Καὶ τί θέλεις νὰ σοῦ πληρώσω ;

— Ὤ ! εἶπε ὁ διάβολος, ἀσήμαντα πράγματα· τὸ πρῶτο πλᾶσμα ποὺ θὰ περάσῃ τὴ γέφυρα νὰ γίνῃ δικό μου.

— Ἔστω τοῦ ἀπήντησε ὁ μηχανικός.

Εὐθὺς ἀμέσως ὁ διάβολος πῆρε ἀπὸ τὸ βουνὸ πελώριες πέτρες κ' ἔχτισε μιὰ κολοσσιαία γέφυρα ποὺ ποτὲ ὡς τότε δὲν εἶχε γίνει.

Ἐντωμεταξὺ ὁ μηχανικὸς εἶχε πάει στὸ σπίτι του γιὰ νὰ διηγηθῆ στὴ γυναίκα του τὴ συμφωνία ποὺ εἶχε κλείσει μὲ τὸ Σατανᾶ.

— Ἡ γέφυρα τῆς εἶπε, θὰ τελειώσῃ αὔριο τὰ ξημερώματα. Μὰ δὲν εἶνε αὐτὸ μόνο. Πρέπει τὸ πρῶτο πλᾶσμα ποὺ θὰ περάσῃ πάνω σὲ αὐτή, νὰ θυσιαστῆ γιὰ ὅλους τοὺς ἄλλους. Ποιὸς θὰ τὸ θελήσῃ αὐτὸ ;

— Ὤ ! τοῦ ἀπήντησε ἡ γυναίκα του, αὐτὸ εἶνε πολὺ εὔκολο. Ἡ σκύλα μας ἔπιασε πρὸ ὀλίγου ζωντανὸν ἕνα λαγό. Πᾶρε αὐτὸ τὸ λαγὸ κι' αὔριο τὰ ξημερώματα ἀπόλυσέ τον ἀπάνω στὴ γέφυρα. Τὸ πρῶτο πλᾶσμα ποὺ θὰ τὴν περάσῃ δὲν σοῦ ζήτησε ὁ διάβολος ;... Ἔ, κι' ὁ λαγὸς πλᾶσμα τοῦ Θεοῦ εἶνε...

Ἔχεις δίκιο, ἀπάντησε ὁ μηχανικός.

Καὶ τὰ ξημερώματα παίρνοντας ὁ μηχανικὸς τὸ λαγό, πῆγε στὸ ποτάμι, ὅπου ὁ διάβολος εἶχε τελειώσει τὸ ἔργο του. Μόλις δὲ σήμανε ὁ ὄρθρος ἀπόλυσε τὸ ζῶο ἀπάνω στὴ γέφυρα... Ὁ σατανᾶς ποὺ παραμόνευε ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρη εἶχε τὸ σακκοῦλι του ἀνοιχτὸ κι' ὁ λαγὸς πῆγε καὶ ἔπεσε κατ' εὐθεῖαν μέσα σ' αὐτό... Βλέποντας ὁ Ὀξαποδῶ πὼς τὴν εἶχε πάθει πῆγε νὰ σκάσῃ ἀπὸ τὴ λύσσα του, μὰ δὲ μποροῦσε νὰ κάνῃ τίποτε γιατὶ ἔτσι ἦταν ἡ συμφωνία του μὲ τὸ μηχανικό. Ἕνα πλᾶσμα τοῦ εἶχε ζητήσει κι' ὁ λαγὸς πλᾶσμα τοῦ Θεοῦ ἦταν...

Ἔτσι ἀπὸ τότε λένε, πὼς ἡ γυναίκα γέλασε τὸ διάβολο !...

δυὸ πλοῖα βρέθηκαν κοντά, ἀκούστηκε βροντερὴ ἡ φωνὴ τοῦ Μαλτέζου ἀρχηγοῦ.

— Μακρυά, γιατὶ ἀλλοιῶς βάζω φωτιὰ στὴ μπαρουτοθήκη καὶ τινάζω στὸν ἀέρα τὴ ναυαρχίδα σας !

Ὁ Πασᾶς ἄλλαξε ἀμέσως ὄψι. Μέταξε ν' ἀλλάξῃ δρόμο τὸ πλοῖο καὶ ντροπιασμένος ἐγύρισε στὴν Κῶ, ἐνῶ ὁ Σίμος ἔπλεε στὴ Μάλτα.

***

Οἱ κάτοικοι τῆς Μάλτας, ἅμα εἶδαν ἀπὸ μακρυὰ πολεμικὸ πλοῖο τουρκικῆς κατασκευῆς καὶ τόσο μεγάλο νὰ πλέῃ πρὸς τὸ λιμάνι τους, ἐξεπλάγησαν. Τὰ κανόνια τοῦ φρουρίου ἐστράφησαν ἐναντίον του, τὰ Μαλτέζικα κάτεργα ἐβγῆκαν ἀπὸ τὸ λιμάνι ἕτοιμα γιὰ ναυμαχία καὶ ὅλος ὁ στρατὸς τοῦ νησιοῦ τῶν Ἱπποτῶν ἑτοιμάσθηκε χρήγορα. Ἅμα ὅμως ἔγινε γνωστὸ ὅτι τὸ ξένο πλοῖο ἀντὶ τούρκων ἐνόπλων ἔφερνε Ὀθωμανοὺς σιδεροδεμένους, ἀκράτητος ἐνθουσιασμὸς διεδέχθη τὴν πρώτη ἀνησυχία.

Ὁ Σίμος καὶ οἱ σύντροφοί του ἐβγῆκαν ἔξω ὅπου οἱ Μαλτέζοι τοὺς ἔκαναν θριαμβευτικὴ ὑποδοχὴ καὶ τοὺς ὡδήγησαν στὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Δάκρυα χαρᾶς ἔβρεχαν τὰ μάγουλα τῶν ἀπελευθερωθέντων σκλάβων.

Στὴν Κωνσταντινούπολι ἡ εἴδησις τῆς ἀπαγωγῆς τῆς Ναυαρχίδος ἐπροξένησε ἀπερίγραπτη θλῖψι. Ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς διέταξε τὸν ἀποκεφαλισμὸ τοῦ Καπιτὰν Πασᾶ. Ἡ ἀγρία ποινὴ ἐξετελέσθη στὴν πλατεῖα τοῦ Ἀτμεϊντάν.

Συγχρόνως ἡ Ὑψηλὴ Πύλη διεμαρτυρήθη γιὰ τὰ γενόμενα καὶ ἐπεκαλέσθη τὴ μεσολάβηση τῆς Γαλλίας γιὰ νὰ τῆς ξαναδώσουν τὸ πλοῖο της, διαφορετικὰ ἐφοβέριζε νὰ τὸ πάρῃ διὰ τῶν ὅπλων.

Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἦταν τότε ὁ παντοδύναμος Λουδοβίκος ΙΕ', ὁ ὁποῖος ἐπίεσε τὴν Διοίκησι τῆς Μάλτας (τοὺς Ἱππότας τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου) νὰ ἱκανοποιήσουν τὴν Ὑψηλὴ Πύλη. Ἔπειτα ἀπὸ ἕνα χρόνο, ἡ Τουρκικὴ ναυαρχὶς φέρουσα τὴ Γαλλικὴ σημαία καὶ συνοδευομένη ἀπὸ τὴ Γαλλικὴ φρεγάτα «Πουλὶ» ἔμπαινε στὸ Βόσπορο. Τὸ πλοῖο ἔρριξε εἰκοσιμία κανονιὲς γιὰ χαιρετισμὸ καὶ ἀντεχαιρετίσθη ἀπὸ τὰ φρούρια τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἀκτῆς. Ἔπειτα κατέβασε τὴ Γαλλικὴ σημαία, ἀνέβασε τὴν Τουρκικὴ καὶ ἄραξε μπροστὰ στὸ Σεράγι.

Ἡ πρὸ ἑνὸς ἔτους ἀπαγωγή του εἶχε τόσο πολὺ ταράξει τοὺς Ὀθωμανούς, ὥστε ἡ ἀνάκτησή του ἐθεωρήθη..... θρίαμβος καὶ ἐπανηγυρίσθη ἀπ' ὅλους.....

Η ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΤΟΜΑΧΟΥ

ΤΑ ΓΕΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ

Ἕνα πλούσιο καὶ περίεργο ἐδεσματολόγιο. Θάνατοι ἀπὸ τὴν πολυφαγία. Μία κραυγὴ τοῦ Πτωχοπροδρόμου. Ἡ ἀρχέντισσες στὸ τραπέζι. Ἡ «ὀξυνόγλυκος μαγειρεία». Ἕνα ἀστεῖο τοῦ νάνου Χαλιβούρση.

Οἱ Βυζαντινοί, σὰν ἀνατολῖτες ποὺ ἦταν ἔδιναν μεγάλη σημασία στὸ φαΐ. Ἄρχοντες καὶ λαός, ἀγαποῦσαν τὶς γαστριμαργικὲς ἀπολαύσεις καὶ τὰ γεύματα τῆς Αὐλῆς πολὺ ἔφησαν ἐποχὴ καὶ ἀπησχόλησαν ἀρκετὰ τοὺς χρονογράφους. Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ἔτρωγε ἐπάνω σὲ ὁλάργυρο τραπέζι, μέσα σὲ χρυσᾶ πιάτα, στολισμένα μὲ εἰκόνας ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφὴ καὶ τὴν ἑλληνικὴ μυθολογία. Ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ ἦταν ἐπίσης τὰ μαχαιροπήρουνα, μὲ τὶς λαβὲς στολισμένες μὲ πολύτιμα πετράδια.

Ἡ Βυζαντινὴ μαγειρική, βαρυὰ καὶ ἀπολαυστική, κρατοῦσε πολλὴ ὥρα τὶς ἀρχόντισσες στὸ τραπέζι, μὲ τὰ ἐπιδόρπια καὶ τὸ γλυκὸ κρασὶ τῆς Κύπρου. Ὁ Ἰσαάκιος Ἄγγελος γιὰ τὰ ἔξοδα τῆς τραπέζης του εἶχε διαθέσει τὶς εἰσπράξεις τοῦ λιμένος τοῦ Βουκολέοντος, δηλ. σωροὺς ἀργύρου κάθε μέρα. Ὁ Θεοδόσιος ἀπασχολοῦσε τάγματα μαγείρων. Ὁ Ἀνδρόνικος παρέθετε γεύματα μυθώδους πολυτελείας. Ὁ σπάταλος αὐτὸς αὐτοκράτωρ ἔτρεφε καὶ 1400 κυνηγετικὰ σκυλιὰ καὶ ἄλλα τόσα γεράκια γιὰ τὸ κυνήγι—τὴν ἱερακοθηρία ν.

Χάρις στὰ ποιήματα τοῦ Πτωχοπροδρόμου γνωρίζουμε τὸ Βυζαντινὸ ἐδεσματολόγιο. Ἐν πρώτοις, τὸ γιαοῦρτι δὲν ἔλειπε ἀπὸ τὸ τραπέζι τους. Τό ψωμί τους ἦταν δύο εἰδῶν. Σιμιγδαλᾶτο μὲ μπόλικο σησάμι γιὰ τοὺς ἄρχοντες καὶ ἀπὸ κοινὸ ἀλεῦρι καὶ πίτουρο γιὰ τοὺς ὑπηρέτες. Ἕνα πικάντικο πιάτο ἦταν καὶ ἡ λεγομένη «ὀξυνόγλυκος μαγειρεία». Κατασκευάζονταν ἀπὸ μεγάλα ψάρια, κατὰ προτίμησι κέφαλο καὶ συναγρίδα καὶ καρικεύονταν μὲ μιὰ σάλτσα ποὺ γαργαλοῦσε ἡδονικὰ τὸν οὐρανίσκο : Ἡ σάλτσα αὐτὴ ἀπετελεῖτο ἀπὸ ξίδι, σύσγουδο, καρυοφύλλια, τριψίδια γαλέτας, μανιτάρια καὶ μέλι ! Ἄλλο φαγί, ποὺ ἔφερνε φρενίτιδα λαιμαργίας στ' ἀριστοκρατικά... μοναστήρια γινότανε ἀπὸ μίγμα γλυκοῦ κρασιοῦ καὶ λαδιοῦ, μέσα στὸ ὁποῖον ἔχυναν σχόρδα, αὐγά, πιπέρι, ἐπρόσθεταν φέτες κρητικὸ τυρὶ καὶ τσίρους !.. Οἱ Βυζαντινοὶ μὲ πολλὴ ὄρεξι ἔτρωγαν καὶ τὰ λάχανα, τὸ ρύζι, τὰ ὄσπρια. Ἡ καραβιδίτσες, οἱ ἀστακοί, τὰ μεγάλα πουλερικά, τὰ στρείδια, τὰ καλαμαράκια καὶ ὅλα τὰ θαλασσινὰ ἦταν στὴν ἡμερησία διάταξι κατὰ τὶς σαρακοστὲς τῶν πλουσίων. Ὁ Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος ἔφαγε μιὰ μέρα τόσα πολλὰ στρείδια, ὥστε ἔσκασε ! Σὰν ἀπήχησις ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων ἐκείνων ἀκούγεται ἡ φωνὴ τοῦ Πτωχοπροδρόμου, ποὺ διακηρύττει τὴν ποιητικὴ λαιμαργία του :

«...Καὶ κέφαλος τριπίθαμος, αὐγᾶτος, ἐκ τὸ Ῥήγιν,
καὶ συναγρίδα πεπανή, ὦ, Θεέ μου μαγειρεία !».

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ξερὰ ὀπωρικά, τὰ δαμάσκηνα, τὶς σταφίδες, κλπ. ἀγαποῦσαν οἱ βυζαντινοὶ καὶ τὶς κομπόστες, ἀπὸ μυροβόλα κίτρα τῆς Ἀνατολῆς ἢ ἀπὸ τὰ χυμώδη κυδώνια, μῆλα καὶ ἀχλάδια. Τὸ χαβιάρι καὶ τὸ αὐγοτάραχο ἦταν τ' ἀπαραίτητα ὀρεκτικά. Τὰ κρέατα ἐρχόνταν σὲ δεύτερη γραμμή, ἂν καὶ φαίνεται ὅτι τὸ σουβλιστὸ ἀρνάκι καὶ τὸ κοκκινιστὸ χοιρίδιο ἐξετιμῶντο καταλλήλως. Τὰ μπαχαρικὰ ἐχρησιμοποιοῦντο ἀφθόνως, ἰδίως ἡ κανέλλα, ἀλλὰ τὸ πιπέρι ἦταν ἀκόμη σπάνιο καὶ πανάκριβο. Τὸ καλοκαῖρι, πίσω ἀπὸ τὶς ἀρχόντισες ποὺ ἔτρωγαν στεκότανε μαῦρες σκλάβες καὶ τὶς ἀέριζαν μὲ μεγάλα ριπίδια ἀπὸ φτερὰ παγωνιῶν, προσημοσμένα σὲ ἐπίχρυσα κοντάρια...

Στὰ καλοκαιρινὰ γεύματά τους ἐχρησιμοποιοῦσαν γιὰ τὰ φροῦτα τους καὶ τὸ κρασί τους χιόνι φερμένο ἀπὸ τὶς κορυφὲς τοῦ πλησίον ὑψουμένου Ὀλύμπου τῆς Βιθυνίας. Οἱ ἄρχοντες δὲν ἔπιναν μόνο στὴν ὑγεία τῶν ξενιζομένων φίλων, ἀλλὰ καὶ «εἰς τὴν προσβείαν τοῦ προστάτου των ἁγίου». Δὲν ἦταν λοιπὸν σπάνιο πρᾶγμα τότε μιὰ πατρικία, νὰ σηκώσῃ τὸ ἀπὸ πολύτιμον σαρδόνυχα ποτῆρι της, τὸ στολισμένο μὲ ρουμπίνια, γιὰ νὰ εὐχηθῆ, ἀπευθυνομένη πρὸς τὸ μουσαφίρη, ποὺ καθισμένος ἀριστερὰ τοῦ συζύγου της εἶχε τὴ θέσι τῆς τιμῆς :

— Προπίνω σοι, Μαρίας τῆς Θεοτόκου !

Δηλαδή : «Πίνω στὴν ὑγεία σου καὶ ἡ Μαρία ἡ Θεοτόκος βοηθειά σου !»

Τὰ γεύματα τῶν βασιλέων ἦταν σωστὴ πανήγυρις. Ἔτρωγαν μὲ «τρουμπέτες, ὄργανα, τουμπιὰ καὶ ἀνακαράδες».

Μιὰ σκηνὴ εἶνε ἀρκετὰ χαρακτηριστικὴ τῶν βασιλικῶν γευμάτων. Πρόκειται γιὰ τὸν Ἰσαάκιο Ἄγγελο, ποὺ ἀγαποῦσε νὰ συντρώγῃ μὲ πολλοὺς αὐλικούς, φίλους, συγγενεῖς του. κυρίες τῆς Αὐλῆς κλπ. Μιὰ μέρα λοιπὸν ὁ Βασιλεὺς βρῆκε ἕνα φαγητὸ ἀνάλατο καὶ εἶπε στὴν ὑπηρεσία, μὲ τὴν ἀρχαιοπρεπῆ γλῶσσα τῆς ἐποχῆς :

— Ἐνέγκατε ἅ λ α ς !... (δηλ. «φέρτε ἁλάτι !»)

Τότε, ἀπὸ μιὰ γωνιά, ἐπρόβαλε ἡ ἀστεία μούρη τοῦ γελωτοποιοῦ Χαλιβούρση μὲ τὴν παρδαλὴ στολή του. Ὁ νάνος, δείχνοντας τὶς μεγάλες κυρίες, διέπραξε ἕν ἀπρεπὲς καλαμπούρι. Εἶπε :

— Γνωσόμεθα πρῶτον ταύτας, ὦ Βασιλεῦ, εἶθ' οὕτως ἅ λ λ α ς εἰσενεχθῆναι κέλευσον !

— Δηλαδή : ἂς τίς... δ ο κ ι μ ά σ ο υ μ ε πρῶτα αὐτές, Βασιλεῦ, καὶ ὕστερα διατάξεις, νὰ φέρουν κι' ἅ λ λ ε ς !

Ἐπαλαμπούρισε δηλαδὴ πάνω στὴ λέξη ἅ λ α ς. Ὁ Ἰσαάκιος ὅμως διέταξε καὶ τοῦ ἐμέτρησαν τὰ πλευρά. γιατὶ εἶχε καταντήσει ἀναιδέστατος.